

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК 11. АГРАРНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(обов'язковий)

Спеціальність	D3 «Менеджмент»
Освітня програма	«Менеджмент»
Рівень вищої освіти	третій (Доктор філософії)

Суми – 2026

Розробник: Юрчиш Орехова А.І., д.е.н., професор, завідувач
кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової	Протокол № 15 від <u>02 червня</u> 2026 р.	
	Завідувач кафедри	<u>Юрчиш</u> Альвіна ОРЕХОВА

Погоджено:

Гарант освітньої програми Сохань Інна СОХАНЬ

Декан факультету, де реалізується освітня програма Лукаш Світлана ЛУКАШ

Рецензія на робочу програму надана: Сторженко Н.В.
підпис ПІБ
Харченко Б.А. (Харченко Б.А.)
підпис ПІБ

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації Гаран (Надія Гаранік)

Зареєстровано в електронній базі: дата 17.06. 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1	Назва ОК	Аграрний менеджмент		
2	Факультет/кафедра	Економіки і менеджменту / кафедра менеджменту імені професора Л.І. Михайлової		
3	Статус ОК	Обов'язковий		
4	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Обов'язковий освітній компонент для освітньо-наукової програми «Менеджмент» спеціальності D3 – Менеджмент		
5	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)			
6	Семестр та тривалість вивчення	10 тижнів, 2 курс аспірантури, 3 семестр		
7	Кількість кредитів ЄКТС	Обсяг навчальної дисципліни становить 3 кредитів ЄКТС		
8	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)		
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні
		20	20	50
9	Мова навчання	українська		
10	Викладач/Координатор освітнього компонента	д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової Орехова А.І. Години консультацій – кожного вівторка о 12.15, кабінет 302е		
11.1	Контактна інформація	м. Суми, вул. Г. Кондратьєва, 160, факультет економіки і менеджменту, кафедра менеджменту імені професора Л.І. Михайлової (ауд. 302е, 303е); email - alva88@ukr.net		
11	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент «Аграрний менеджмент» забезпечує здобувачів вищої освіти знаннями про сучасні парадигми управління, концептуальне, математичне та комп'ютерне моделювання процесів у галузі агробізнесу. Ці знання та вміння є вирішальними для впровадження принципів сталого розвитку, циркулярної економіки, управління ризиками та ланцюгами постачань, а також для успішної інтеграції результатів наукових досліджень у логічні структури дисертаційних робіт аспірантів в умовах глобальних технологічних і кліматичних викликів.		
12	Мета освітнього компонента	Розвиток та поглиблення знань щодо сучасних теоретичних засад, концепцій і принципів менеджменту в аграрній сфері в умовах глобальних викликів і кліматичних трансформацій. Формування у здобувачів освіти умінь і навичок з розробки та дослідження концептуальних, математичних і комп'ютерних		

		моделей процесів і систем, впровадження принципів сталого розвитку, циркулярної економіки, інноваційного менеджменту й управління ланцюгами постачань для вирішення теоретичних і практичних проблем агробізнесу та інтеграції результатів власних досліджень.
13	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на вивченні дисципліни «Стратегічна інноватика»
14	Політика академічної доброчесності	Політика щодо академічної доброчесності у Сумському національному аграрному університеті визначається документами, представленими на сторінці: https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/ Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання відповідної оцінки з поточного та підсумкового контролів. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); – повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми. Перескладання заліку відбувається з дозволу проректора з науково-педагогічної та навчальної роботи за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами відсутності на заняттях є хвороба або академічна мобільність, що підтверджується відповідними документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє здобувача від виконання завдання поточного та підсумкового контролю. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в онлайн форматі за погодженням з проректором з науково-педагогічної та навчальної роботи.
15	Ключові слова	Аграрний менеджмент, сталий розвиток, глобальні виклики, продовольча безпека, цифрові інструменти, точне землеробство, біоекономіка, циркулярна економіка, ESG-критерії, агробізнес.
16	Електронний курс в Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=6284

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента здобувач вищої освіти очікувано буде здатен	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)		Як оцінюється РНД
	ПРН03. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у галузі менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямках.	ПРН10. Розвивати теорії, концепції та принципи менеджменту для реалізації принципів сталого розвитку на різних рівнях управління, інтегрувати отримані результати дослідження у логічні структури для вирішення теоретичних і практичних проблем менеджменту відповідно до теми власного дослідження.	
ДРН 1. Демонструвати глибокі знання еволюції парадигм аграрного менеджменту, концепцій сталого розвитку, біоекономіки та циркулярних бізнес-моделей. Розрізняти глобальні виклики продовольчій безпеці та розуміти принципи управління природним капіталом в умовах кліматичних трансформацій.	X		Експрес-опитування, дискусії, виконання завдань
ДРН 2. Володіти методологією системного аналізу, методами концептуального, математичного та імітаційного моделювання агропромислових процесів. Використовувати та аналізувати сучасні цифрові інструменти й технології точного землеробства для отримання нових знань і розв'язання проблем агробізнесу.	X		Експрес-опитування, дискусії, розв'язок ситуаційних завдань
ДРН 3. Обґрунтовувати та інтегрувати результати досліджень у логічні структури дисертаційних робіт відповідно до теми власного дослідження. Застосовувати механізми трансферу технологій, управління ланцюгами постачань та адаптивні стратегії господарювання на різних рівнях управління.		X	Експрес-опитування, дискусії, розв'язок ситуаційних завдань

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу				Рекомендована література ²
	Аудиторна робота			Самостій на робота	
	Лк	П.з /семі н.з	Лаб. з.		
Тема 1. Еволюція парадигм аграрного менеджменту в умовах глобальних викликів 1. Глобальні виклики продовольчій безпеці та трансформація агропромислових ринків. 2. Зміна парадигм управлінського мислення: від максимізації прибутку до концепції агроекологічної стійкості. 3. Вплив біоекономіки та конвергенції технологій на стратегічний менеджмент в агробізнесі. 4. Визначення актуального дослідницького поля та формування гіпотез дисертаційних робіт аспірантів.	2	2		5	Основні джерела: 1, 2; Додаткові джерела: 8, 11, 14, 16, 17, 19; Програмне забезпечення: 20, 21
Тема 2. Концептуальне моделювання в аграрному менеджменті 1. Методологічні засади системного аналізу та побудови концептуальних моделей в агроменеджменті. 2. Ідентифікація ключових компонентів, зв'язків та зворотних зв'язків у складних агровиробничих системах. 3. Використання методів когнітивного моделювання для аналізу ризиків у ланцюгах доданої вартості. 4. Візуалізація та верифікація концептуальних схем управлінських процесів на підприємствах агробізнесу.	2	2		5	Основні джерела: 1, 2; Додаткові джерела: 9, 10, 12, 15, 16, 17, 18, 19; Програмне забезпечення: 20, 21
Тема 3. Математичне та імітаційне моделювання агропромислових процесів 1. Застосування методів економіко-математичного моделювання для оптимізації ресурсного забезпечення агроформувань. 2. Лінійне та нелінійне програмування в управлінні земельними, водними й трудовими ресурсами. 3. Імітаційне моделювання динаміки врожайності культур під впливом керованих факторів. 4. Моделювання ринкової кон'юнктури, цін та логістичних потоків сировини за допомогою кількісних методів.	2	2		5	Основні джерела: 1, 2; Додаткові джерела: 10, 11, 14, 15, 16, 17, 19; Програмне забезпечення: 20, 21

Тема 4. Комп'ютерне моделювання та цифрові інструменти (Smart Farming) 1. Архітектура та функціонал інтегрованих платформ точного землеробства. 2. Використання технологій Інтернету речей (IoT) та геоінформаційних систем (GIS) у прийнятті оперативних рішень. 3. Концепція цифрових двійників (Digital Twins) у виробничому та операційному менеджменті агропідприємств. 4. Оцінка економічної ефективності впровадження комп'ютерних систем моніторингу та управління.	2	2		5	Основні джерела: 1, 2; Додаткові джерела: 8, 10, 12, 15, 16, 17, 19; Програмне забезпечення: 20, 21
Тема 5. Сталий розвиток агросистеми: теоретичні засади та управлінські імперативи 1. Теоретико-методологічні засади концепції сталого розвитку в аграрній сфері. 2. Інтеграція ESG-критеріїв у стратегічний менеджмент агробізнесу. 3. Управління природним капіталом та впровадження принципів регенеративного землеробства. 4. Балансування економічної ефективності агровиробництва з вимогами екологічної безпеки довкілля.	2	2		5	Основні джерела: 1, 2; Додаткові джерела: 9, 11, 15, 16, 17, 18, 19; Програмне забезпечення: 20, 21
Тема 6. Зелена економіка та циркулярні бізнес-моделі в агропромисловому комплексі 1. Базові принципи циркулярної економіки в агропромисловому комплексі. 2. Управління побічною продукцією рослинництва, тваринництва та переробної промисловості як вторинними ресурсами. 3. Розробка інноваційних бізнес-моделей для зниження вуглецевого сліду агропідприємств. 4. Монетизація екосистемних послуг та участь агробізнесу у ринках карбонових кредитів.	2	2		5	Основні джерела: 1, 2; Додаткові джерела: 10, 11, 14, 15, 16, 17, 19; Програмне забезпечення: 20, 21
Тема 7. Управління ризиками та адаптація агробізнесу до змін клімату 1. Класифікація та методологія ідентифікації кліматичних, ринкових і операційних ризиків в агроменеджменті. 2. Предиктивна аналітика та прогнозування наслідків екстремальних погодних явищ і дефіциту водних ресурсів. 3. Розробка адаптивних стратегій господарювання в умовах глобальних кліматичних трансформацій. 4. Страхування ризиків та формування	2	2		5	Основні джерела: 1, 2; Додаткові джерела: 8, 11, 12, 15, 16, 17, 19; Програмне забезпечення: 20, 21

внутрішніх буферних резервів на агропідприємствах.					
Тема 8. Інноваційний менеджмент та трансфер технологій в агробізнесі 1. Механізми генерації, відбору та комерціалізації інновацій у галузі агроменеджменту (AgTech). 2. Методи оцінки інвестиційної привабливості та ризиків високотехнологічних агропроектів. 3. Формування ефективних екосистем інноваційного розвитку через партнерство «держава-наука-бізнес». 4. Управління інтелектуальною власністю та трансфером технологій на підприємствах АПК.	2	2	5	Основні джерела: 1, 2; Додаткові джерела: 9, 10, 15, 16, 17, 19; Програмне забезпечення: 20, 21	
Тема 9. Управління ланцюгами постачань у глобальному агробізнесі 1. Стратегічне управління ланцюгами постачань сільськогосподарської продукції за концепцією «від поля до столу». 2. Оптимізація логістичних процесів, режимів зберігання та дистрибуції швидкопсувних товарів. 3. Інтеграція міжнародних стандартів якості та безпечності харчових продуктів (GlobalG.A.P, ISO, HACCP) у систему управління. 4. Забезпечення глобальної конкурентоспроможності агропідприємств на зовнішніх ринках.	2	2	5	Основні джерела: 1, 2; Додаткові джерела: 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19; Програмне забезпечення: 20, 21	
Тема 10. Інтеграція результатів досліджень у логічні структури дисертаційних робіт 1. Методологія синтезу емпіричних даних, результатів моделювання та теоретичних положень у цілісну наукову концепцію. 2. Структурування і логічне обґрунтування розділів власних дисертаційних досліджень аспірантів. 3. Трансформація результатів моделювання та аналізу у практичні управлінські рекомендації для виробництва. 4. Порядок презентації, захисту наукових здобутків та апробації результатів перед академічною спільнотою.	2	2	5	Основні джерела: 1, 2; Додаткові джерела: 8, 10, 11, 15, 16, 17, 18, 19; Програмне забезпечення: 20, 21	
Всього	20	20	50		

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>здобувач самостійно</u>)
ДРН 1. Демонструвати глибокі знання еволюції парадигм аграрного менеджменту, концепцій сталого розвитку, біоекономіки та циркулярних бізнес-моделей. Розрізняти глобальні виклики продовольчій безпеці та розуміти принципи управління природним капіталом в умовах кліматичних трансформацій.	Словесні: • монологічні (пояснення, лекція); • діалогові (бесіда, дискусія). Наочні: • демонстрація (мультимедійний файл) Інтерактивні технології навчання	Дослідницький метод (аналіз наукових джерел, теорій і концепцій для формування власних гіпотез дисертаційного дослідження)
ДРН 2. Володіти методологією системного аналізу, методами концептуального, математичного та імітаційного моделювання агропромислових процесів. Використовувати та аналізувати сучасні цифрові інструменти й технології точного землеробства для отримання нових знань і розв'язання проблем агробізнесу.	Словесні: • монологічні (пояснення, лекція); • діалогові (бесіда, дискусія). Наочні: • демонстрація (мультимедійний файл) Інтерактивні технології навчання	Дослідницький метод (аналіз наукових джерел, теорій і концепцій для формування власних гіпотез дисертаційного дослідження)
ДРН 3. Обґрунтовувати та інтегрувати результати досліджень у логічні структури дисертаційних робіт відповідно до теми власного дослідження. Застосовувати механізми трансферу технологій, управління ланцюгами постачань та адаптивні стратегії господарювання на різних рівнях управління.	Словесні: • монологічні (пояснення, лекція); • діалогові (бесіда, дискусія). Наочні: • демонстрація (мультимедійний файл) Інтерактивні технології навчання	Дослідницький метод (аналіз наукових джерел, теорій і концепцій для формування власних гіпотез дисертаційного дослідження)

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1 Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1 Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1	Дискусії	10 / 10%	кожне практичне заняття
2	Експрес-опитування	20 / 20%	кожне практичне заняття
3	Виконання завдань	55 / 55%	кожне практичне заняття
4	Тестування	15 балів / 15%	5 тиждень
5	Всього	100 балів / 100 %	

5.1.2 Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
	0 балів	1-4 балів	5-8 балів	9-10 балів
Дискусії	Пасивна участь у дискусії.	Участь у дискусії, відповіді не є обґрунтованими.	Активна участь у дискусії, продемонстровано навички критичного мислення.	Ініціатор та активна участь у дискусії, продемонстровано навички критичного мислення, системність знань та креативність.
	≤ 10 балів	11-14 балів	15-18 балів	19-20 балів
Експрес-опитування	Відсутні знання по теоретичним питанням.	Низький рівень знань теоретичних питань.	Володіння понятійно-категоріальним апаратом, фаховою термінологією, теоретичними знаннями, незначні неточності у відповідях на питання.	Відмінне володіння понятійно-категоріальним апаратом, фаховою термінологією, належний рівень теоретичних знань.
	< 30 балів	30-39 балів	40-49 балів	50-55 балів
Виконання завдань	Завдання не виконано.	Завдання виконане, але деякі питання не розкриті, мають місце неточності.	Завдання виконане, але мають місце незначні неточності.	Завдання повністю виконане, всі питання розкриті.
	0 балів	7-9 балів	10-12 балів	13-15 балів
Тестування	Правильно вирішено менше 60 % тестів.	Правильно вирішено 60-75 % тестів.	Правильно вирішено 76-90 % тестів.	Правильно вирішено більше 90 % тестів.

Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Настанови викладача в процесі виконання практичних занять	на кожному занятті
2	Усне опитування	на кожному занятті
3	Спостереження за ходом вирішення завдань, обговорення та усні коментарі викладача	на кожному занятті
4	Розв'язування завдань	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 практичне заняття
5	Контроль за виконанням завдань	на кожному занятті
6	Перевірка тестів і обговорення результатів тестування	5 тиждень

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

6.1.1 Підручники, посібники

1. Гадзало Я. Основні пріоритети розвитку сільського господарства і сільських територій в умовах воєнного стану та повоєнна відбудова України. Київ: Аграрна наука, 2025. 68 с.
2. Економіка аграрного виробництва та менеджмент : курс лекцій / уклад. Т. Г. Олійник. Миколаїв : МНАУ, 2025. 102 с.

6.1.2 Методичне забезпечення

3. Навчально-методичний комплекс «Аграрний менеджмент» в програмі Moodle. <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=6284>

6.1.3 Інші джерела

4. Офіційний веб-портал парламенту України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
6. Google Scholar. <https://scholar.google.com/>
7. Academy of Management. <https://aom.org/>

6.2 Додаткові джерела

8. Вихор М. В., Шемігон О. І., Вихор В. М. Управління змінами у системі менеджменту аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2025. № 8. С. 154-164.
9. Інклюзивний розвиток агропродовольчого сектору України: можливості та ризики: колективна монографія / Під наук. ред. Член-кор. НАН України, д.е.н., проф. Шинкарук Л.В. Київ: НУБіП України, 2023 р. 356 с.
10. Логоша Р. В., Лутковська С. М., Колесник Т. В., Шуберанський В. Е. Штучний інтелект як каталізатор ефективності в аграрному менеджменті та маркетингу в контексті євроінтеграції. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2024. № 4. С. 7-24.
11. Лозова О. В., Шимановська-Діанич Л. М. Інтегровані стратегії проактивного антикризового менеджменту для управління економічною рівновагою аграрного підприємства в умовах сталого розвитку та невизначеності. *Бізнес Інформ*. 2025. № 8. С. 554-562.
12. Орехова А.І., Гома О.О. Штучний інтелект та аналіз великих даних як інноваційні рішення в управлінні людським капіталом. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 81. С.166-171.
13. Орехова А. І., Слюсарев Д. С. Інноваційні підходи у мотиваційному управлінні в умовах змін і викликів. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 4. С. 12 – 16.
14. Охріменко І. В., Багорка М. О., Сергієнко С. С., Юрченко Н. І. Стратегія конкурентоспроможності інноваційного менеджменту аграрних підприємств в умовах соціальної відповідальності бізнесу. *Ефективна економіка*. 2025. № 2. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2025_2_13
15. Рибак С. Ю. Економічна ефективність управління персоналом у системі соціально відповідального менеджменту аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2025. № 22. С. 237-244.
16. Сергієнко С. С., Заяц О. В., Андросович І. І., Кравцова Л. Л. Фінансово-економічна ефективність інноваційного менеджменту аграрних підприємств в умовах земельної реформи та агресивної маркетингової політики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 3. С. 127-135.
17. Сергієнко С. С., Мацієвич Т. О., Мартин О. М., Завада О. П. Моделювання ефективності інноваційного менеджменту в землекористуванні аграрних підприємств в умовах євроінтеграції та диджиталізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 4. С. 86-94.
18. Хомюк Н. Л. Ситуаційний менеджмент у післявоєнному відновленні та розвитку аграрного сектору України на засадах сталого та інклюзивного розвитку. *Агросвіт*. 2025. № 16. С. 14-21.

19. Oriekhova Alvina, Homa Oleh Digital transformation in human capital management as a factor in ensuring sustainable development. *Sustainable development in the era of digital transformation: challenges and opportunities for management*. / scientific ed. Nataliya Stoyanets. – Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2025. P.374-385.

6.3 Програмне забезпечення

20. Пакет програмних продуктів Microsoft Office.
21. Програмне забезпечення (для забезпечення дистанційного навчання, Zoom, Moodle).